

Побытавая лексіка
ў мове беларускай народнай казкі
як крыніца нацыянальна-культурнай інфармацыі

Дзядова А.С., Булах А.С.

Установа адукацыі “Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава”, Віцебск

У артыкуле на матэрыяле тэксту беларускай народнай казкі праведзена даследаванне побытавай лексікі ў лінгвакультуралагічным аспекце.

Мэта – выявіць спецыфіку нацыянальна-культурнага кампанента значэння побытавай лексікі, якая функцыянуе ў мове беларускага казачнага эпасу.

Матэрыял і метады. Навуковае даследаванне праведзена ў межах антрапацэнтрычных тэндэнцый сучаснага мовазнаўства на матэрыяле зборнікаў беларускіх народных казак. Матэрыялам даследавання з’яўляецца побытавая лексіка, у семантыцы якой рэпрэзентуюцца асаблівасці традыцыйнай культуры беларускага народа. Асноўныя метады: таксанамічны і кампанентнага аналізу.

Вынікі і іх абмеркаванне. Побытавая лексіка, якая функцыянуе ў моўным кантэксце беларускай народнай казкі, даследавана ў межах пяці лексіка-семантычных груп: 1) назвы прадметаў гаспадарчага ўжытку і прылад працы; 2) назвы гаспадарчых пабудоў, памяшканняў і іх частак; 3) назвы ежы і страў беларускай нацыянальнай кухні; 4) назвы адзення, галаўных убораў і абутку; 5) назвы транспартных сродкаў. Побытавая лексіка з нацыянальна-культурным кампанентам значэння, прадстаўленая ў мове беларускай народнай казкі, захоўвае ў сабе багатую і цікавую інфармацыю пра асаблівасці традыцыйнай культуры беларусаў розных сацыяльных пластоў.

Заклучэнне. Намінацыі з прадметна-побытавым значэннем служаць адным з найважнейшых сродкаў для перадачы нацыянальна-культурнай інфармацыі і ў мове беларускай народнай казкі з’яўляюцца тымі лексічнымі кампанентамі, якія найбольш выразна рэпрэзентуюць асаблівасці ўспрымання свету носьбітамі беларускай этнакультуры.

Ключавыя словы: беларуская народная казка, лексіка-семантычная група, лінгвакультуралагічны, нацыянальна-культурны, побытавая лексіка.

Everyday Vocabulary in the Language
of the Belarusian Folk Fairy Tale
as a Source of National and Cultural Information

Dziadova A.S., Bulakh A.S.

Educational Establishment “Vitebsk State P.M. Masharov University”, Vitebsk

On the basis of the text of Belarusian folk fairy tale a study of everyday vocabulary in the linguistic and cultural aspects is conducted.

The purpose of the article is to identify the features of the national and cultural component of the significance of everyday vocabulary which functions in the language of Belarusian fairy tale.

Material and methods. The research was conducted within anthropocentric tendencies of the contemporary linguistics on the basis of collections of Belarusian folk fairy tales. The research material is everyday vocabulary in the semantics of which features of the traditional culture of Belarusian people are represented. The main research methods are the taxonomic method and the method of component analysis.

Findings and their discussion. Everyday vocabulary which functions in the language context of the Belarusian folk fairy tale is studied within five lexical and semantic groups: 1) names of household objects work facilities; 2) names of household buildings, rooms and their parts; 3) names of food and dishes of the Belarusian national cuisine; 4) names of clothing, caps and footwear; 5) names of vehicles. Everyday vocabulary with the national and cultural component of the meaning which is

presented in the language of the Belarusian fairy tale retains in itself rich and interesting information about features of the traditional culture of Belarusians of different social layers.

Conclusion. *Names with the object and everyday meaning are one of the most important ways to convey the national and cultural information and, in the language of the Belarusian fairy tale, are the lexical components which most expressively represent features of perceiving the world by bearers of Belarusian ethnic culture.*

Key words: *the Belarusian folk fairy tale, the lexical and semantic group, linguistic and cultural, national and cultural, everyday vocabulary.*